

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. An aut quatenus actio generatiua à passione distinguatur;

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

Contra secundò : quia falsò supponitur, actionem generatiuam termino creato intrinsecam non esse, cum omnis effectus creatus vel actio creatiua, vel generatiua respectu primæ causæ sit, vt sæpè sæpius ostendimus.

Contra nostram sententiam obiici solet primò : actio generatiua nusquam recipi potest, nisi vbi per eam aliquid producat, quia ibi otiosè collocata esset, vbi nihil ageret : at actio transiens nihil operatur in agente, nullumque in eo terminum producit : igitur in eo tanquam subiecto non residet. Rursus ex D. Thoma contra Gentes cap. 1. actio transiens, & immanens omnium confessione differunt : at neutiquam differrent, si actio transiens in agente resideret : nam si actio transiens in agente recipitur : igitur illi immanet : igitur actio immanens est. Tertiò ex P. Suarez vbi suprà : quia actio generatiua ex conceptu actionis vt sic subiectum inhaesionis minimè postulat, cum creatio vera actio sit, nullum tamen subiectum inhaesionis respiciat : igitur solum postulat subiectum inhaesionis ratione termini, quem in subiecto producit : igitur illud subiectum exigit, cui eius terminus inhæret, aut in quo sustentatur. Prima consequentia in aperto est : secunda consequentia non minus perspicua est : tum quia si actio creatiua est dependens à subiecto non ex conceptu communi actionis, sed ratione termini, quem independenter à subiecto producit, rectè sequitur, eam ab eo subiecto in dependere, à quo eius terminus independet : ergo similiter, si actio generatiua non ex conceptu communi actionis, sed ratione termini à subiecto dependet, ab eodem subiecto, à quo eius terminus, dependeat, necesse est : tum quia ridiculum videtur, ideo actionem dependere in genere causæ materialis ab agente, quia eius terminus à passio, agenti extraneo, in eo genere causæ dependet. Quid enim refert, terminum recipi in passio, vt eius actio alibi recipi debeat : Igitur si actio generatiua ratione termini subiectum postulat, non aliud quàm ipsius termini subiectum postulat. Quartò demum ex P. Hurtado, & nostris recentioribus, qui actionem generatiuam in passio recipi communiter existimant : quia actio, & passio non distinguuntur : at passio recipitur in passio, alias illud intrinsecè non immutatur.

Verùm hæc argumenta non vrgent. Ad primum respondeo : in nostra sententia, vbi recipitur actio generatiua, ibi etiam aliquid operatur, si ly *ibi* supra operationem, aut denominationem operantis, aut etiam operati appellet : secus vero si supra rem operatam appellet : hoc autem satis superque est, ne in agente otiosa sit. Quod si aduersarij velint, vbi est actio, siue operatio, ibidem esse oportere rem ipsam operatam, ne actio otiosa sit, id manifestè falsum est : quia vbi est cognitio, & volitio, ibi esse non debet res cognita, aut amata ; ne cognitio, & volitio otiosæ sint. Ad secundum respondeo : quemadmodum actio aliqua substantialis dicitur, alia verò accidentalis ; non quod vna in se sit substantia, altera vero accidens : cum omnes actiones creatæ accidentia sint, & vnum ex nouè prædicamentis accidentis constituant, sed quod terminus vnus est substantia, alterius vero accidens : ita similiter actio aliqua immanens dicitur, alia vero transiens ; non quod vna sit extra agens, alia verò intra illud, vt in argumento assumitur : sed quod terminus vnus sit

extra agens, non verò terminus alterius.

Ad tertium respondeo : actio generatiua non postulat subiectum inhaesionis ex conceptu practico actionis, aut quia actio vtcumque est, cum complures actiones subiectum inhaesionis minimè fortiantur ; eæ nimirum, quæ in voluntate Dei creante, & termino creato constituunt : hinc tamen minimè fit, actionem generatiuam postulare subiectum ratione sui termini, siue eo quod eius terminus subiectum inhaesionis postulet : quod ad hominem contra P. Suarez ostendo : quia iuxta ipsum creatio Angeli habet subiectum adhaesionis, ipsum Angelum : at non ratione termini ; cum erit terminus, nimirum Angelus nullum habeat subiectum, cui adhæreat, sed potius sit subiectum, cui reliqua adhærent : ergo similiter in præsentia ; quo circa actio generatiua postulat subiectum inhaesionis, non ratione termini, sed ob rationes, quas suprà ostendimus, cum nostram sententiam probaremus. Ad quartum constabit capite sequenti.

CAPVT II.

An, aut quatenus actio generatiua à passione distinguatur ?

Prima sententia est ; actionem generatiuam distingui à passione vniuersim sumpta : ita Scotus in 4. dist. 13. quæst. 1. Antonius Andreas in lib. de principiis Herucus quodlib. 7. quæst. 14. Capreolus in 2. dist. 1. q. 2. art. 1. & cum eo communiter Thomistæ. Secunda sententia, & ex diametro opposita est : actionem generatiuam, & passionem vniuersim sumptas minimè distingui realiter : ita cum P. Suarez 2. Metaphysicæ disp. 49. sect. 1. & P. Hurtado communiter nostri recentiores. Verùm inter has sententias media quædam amplectenda nobis est : pro cuius luce, & intelligentia supponendum est, passionem bifariam suui posse, & solere : primò, pro generatione passiuæ, qua res aliqua produci, & generari dicitur : ita D. Thomas opusculo 44. cap. 2. in hæc verba : *talis ergo denominatio vel respectus passi est formaliter ab extrinseco, ex quo importat agens, quod est extrinsecum : sic ergo passio extrinsecè denominat subiectum, vel dicit respectum ab extrinseco.* Secunda, eaque familiarior passionis vsurpatio, est qua idem significat, quod causalitas causæ materialis, qua formæ subest, eamque recipit, & sustentat : etenim materialis, & passiuæ coincidunt : at passio est causalitas causæ passiuæ, haud secus ac actio est causalitas causæ actiuæ : igitur passio est causalitas causæ materialis, qua formæ subiacet.

Supposita hac distinctione duplicis passionis : prima conclusio est, qua Thomistæ dissentimus, & Authoribus posterioris sententiæ consentimus : actio generatiua non distinguitur realiter à passione in priori sensu ex iis, quos proximè superius explicuimus, videlicet propterea passio eadem est cū generatione passiuæ, qua quid à generante fieri, ac produci dicitur. Hæc conclusio suadetur : primò autoritate Aristotelis 3. physicor. lect. 5. ibi : *Neque vnum duobus quicquam prohibet, eundem esse actum, non sicut idem, sed sicut est, quod potentia est ad agens, nec necesse est docentem adducere*

ducere, nec si pati, & agere idem est, non tamen ut ratio sit una, quod quid est esse dicentes, sicuti tunice & indumenti, sed sicut via ex Thebis ad Athenas, & ab Athenis ad Thebas, quemadmodum dictum est prius: non enim eadem omnia insunt quodlibet modo eisdem, sed solum quibus esse idem est. Quibus verbis, ut D. Thomas, & alij expostores tradunt, ita docet Philosophus, actionem & passionem v. g. doctrinam, qua quis docet; & disciplinam, qua quis addiscit, siue docetur; ita realiter identificari, ut ratione ratiocinata, seu virtualiter intrinsecè distinguantur: quo fit, ut necesse non sit dicentem addiscere, siue à se doceri, idemve ad se ipsum realiter referri; sicut oporteret, si actio, & passio synonyma essent, sicut tunica, & indumentum: ac virtualiter non distinguerentur, sicut in simili sæpè docuimus.

11. Deinde suadetur eadem conclusio: quia per eam formam, per quam voluntas obiectum amat, aut intellectus illud cognoscit; per eandem, inquam, cognoscitur, & amatur: igitur per eandem realiter formam, per quam generans effectum producit, effectus à generante producit: ac proinde generatio actiua, & generatio passiva, siue passio non distinguuntur. Consequentia negari nequit: antecedens ex ipsis terminis manifestissimum apparet, & vel Grammaticis tritum est, quidem per vocem actiuam, & passiuam significare consueverunt. Rursus suadetur eadem conclusio: quia actio terminum versatur, eumque respicit: ergo circa terminum versatur, eumque respicit: ergo ei aliquam denominationem tribuit: non determinationem agentis, aut respicientis, cum forma producta necesse agat, nec se recipiat: ergo solam denominationem producti effectui realiter communicat, atque adeo productio passiva, siue passio reipso censenda est.

12. Secunda conclusio fit; qua ab Authoribus posterioris sententiae dissentimus, & Thomistis consentimus: Actio generatiua distinguitur realiter à passione in posteriori sensu ex iis, quos in initio capitis exposuimus; videlicet propterea passio cum causalitate causæ materialis coincidit. Hæc conclusio suadetur, primò: quia actio generatiua, siue eductiua formæ, vel etiam ipsius unionis ab unionem realiter distinguitur, ut ostendimus infra: sed unio est causalitas causæ materialis, ut sæpè sapius ostensum est. Rursus si ob aliquam rationem actio generatiua deberet esse passio, seu receptio formæ, quam producit; maxime, quia est productio formæ dependenter à subiecto: ac proinde videtur ipsa dependere à subiecto, à quo formam pendere facit; haud secus ac unio vnitur subiecto, cui formam vnit; & ubicatio, & duratio existunt in tempore, & loco, in quibus rem duratam, & locatam constituunt: at hæc ratio nulla est, siquidem actio generatiua est productio formæ dependenter à subiecto non formaliter, sed efficienter, & radicaliter: idque profectò satis, superque est, ut ab actione creatiua differat. Aliis terminis est productio formæ dependenter à subiecto non ita, ut eam dependentiam causet in genere causæ formalis, sed ita, ut eam in genere causæ efficientis causet: igitur non est, cur debeat à subiecto, quod formæ subest, formaliter dependere propterea ad passionem oportet. Rursus: si qua ratione actio generatiua, & passio non distinguerentur, maxime etiam, quia passio efficitur per aliquam actionem, non autem per aliam à

se, ne detur actionis actio, ac per consequens processus in infinitum: at hæc ratio, cui aduersarij plurimum tribuunt, momentosa non est: in primis; quia tantum concludit, passionem esse actionem generatiuam suimetipsius, non vero esse actionem generatiuam formæ, quam subiecto affigit. Deinde dari actionem actionis in diuerso genere causæ fusè ostendimus supra lib. 4. tract. decimo, capite quarto prope finem. Præterea, dari etiam actionem actionis in eodem genere causæ respectu termini diuersorum agentium eod. lib. 4. tract. 8. cap. 1. probauimus, cum de concursu causæ primæ ageremus: quæ omnia hic repeti superuacaneum esset.

Contra primam conclusionem arguunt Thomistæ: actio, & passio ad diuersa prædicamenta spectant: igitur realiter distinguuntur. Verum huic argumento absque negotio responderi potest ex D. Thoma opusculo 48. cap. 3. ibi: *licet actio, & passio, & forma, qua aliquid mouetur, sit una res, tamen propter diuersam denominationem, quam important, vel propter diuersum respectum importatum sunt diuersa prædicamenta*: quibus verbis perspicue reuocat diuersitatem prædicamentalem actionis, & passionis non in distinctionem realem, sed in earundem distinctionem rationis. Arguunt secundò: quia cognitio actiua, qua intellectus cognoscit obiectum, & cognitio passiva, qua obiectum denominatur cognitum realiter distinguuntur: cum altera sit ens reale, altera vero sit ens rationis: ergo similiter in præfenti. Verum huic argumento factum est satis in Dial. lib. 2. tr. 1. à cap. 5.

14. Tertiò difficilius argui potest: actio, siue productio actiua est in causa, passi vero, siue passiva productio est in effectu, seu mobili: igitur realiter distinguuntur. Consequentia perspicua est: antecedens quoad primam eius partem superius probatum est: quoad secundam autem eius partem, ita suadetur: quia si productio passiva resideret in causa, & non in mobili, siue termino, proculdubio suum effectum formalem causæ tribueret, cum nulla forma naturaliter esse possit in subiecto, cui suum effectum formalem communicare nequeat: alias cur cognitio naturaliter in lapide collocari nequeat: effectus formalis productionis passivæ, & denominatio ab ea proficisci nata est, rem esse productam: igitur, si productio passiva residet in agente, illud à semetipso productum denominabit. Respondeo primò: productionem passiuam recipi quidem in agente, non tamen immediatè, sed mediante productione actiua, à se virtualiter intrinsecè distincta: atque ut non recipitur in agente immediatè, ita in nullo subiecto immediatè recipi, hoc enim non est, eam non recipi realiter vsquam, sed tantum quod recipiatur alicubi, hoc aliunde eam emendicare, & non à se ipsa formalissimè habere: sic nihil in eo absurdi est, quod aliqua formalitas creata non per se ipsam immediatè, sed per aliam dependeat à Deo. Tum sic: productio passiva non vnitur immediatè agenti, sicut ei vnitur productio actiua: quid mirum ergo, si huius defectu unionis illud productum non denominet, sicut à productione actiua denominatur producens? Respondeo secundò: unionem requisitam ad effectum formalem producti non esse intrinsecam, sed extrinsecam, nec tam receptionis etiam immediatæ, quàm terminationis extrinsecæ: cum ergo productio

productio passiva non terminetur ad agens, non est, cur illud denominet productum, licet in eo etiam immediate recipiatur: effectus enim formalis non est forma subiecto capaci communicata, utique, sed forma ei per unionem proportionatam, atque requisitam communicata. Sed de hoc in simili plura in Metaphysica inter agendum de distinctione virtuali intrinseca in rebus creatis. Ad argumenta contra secundam conclusionem ex superioribus constat, etsi quæ supersunt, à P. Roderico de Arriaga, & aliis Authoribus nostris optime solvantur.

CAPUT III.

*An actio generativa, siueeductiva formæ
substantialis ab eius unionem
distinguitur?*

15. **P**remitto primò; causalitatem, qua materia in genere causæ materialis formam substantialem causat, seu passionem, qua eam recipit, & sustentat, nihil aliud esse, quam unionem, qua forma ita materia vnitur, ut materia ex natura rei existere nequeat: id quod libro præcedente fusè ostendi inter disputandum de causa formali & materiali. Præmitto secundò; unionem formæ materialis cum materia per actionem ab ea realiter distinctam produci. Probatur: quia homo, iuxta aduersarios, intrinsecè, & per identitatem includit unionem: at ita non includit actionem unionis productivam: ergo, &c. Minor probatur: quoniam, si includeret homo intrinsecè, atque identicè actionem, qua eius unio producitur, sanè idem numero homo à solo Deo, vel ab alio homine produci non posset: siquidem productus à solo Deo aliam numero actionem intrinsecè ac per identitatem includeret; aliam, inquam, ab actione, qua ab alio homine produci potest, atque adeò non esset idem numero homo, qui ab homine, & à solo Deo productus esset. Quod autem nonnulli respondent, hunc numero hominem hac, vel illa unionem, seu actionemeductivam constitui, ac proinde eundem numero esse posse, quantumvis diuersam actionemeductivam, & unionem includant, fusè à nobis impugnatum est in simili supra lib. 2. tract. 8. cap. 1. & 4. Tum etiam: munus unionis est extrema connectere: at nexus intrinsecus extremorum, quatales est, sola extrema, non vero causam efficientem respicit: igitur unio formæ materialis, qua causam efficientem non respicit; ac proinde actio productiva sui non est. Præmitto tertio; actionemeductivam formæ materialis, siue eius generationem coalescere formaliter ex duplici actione, quarum altera ad solam entitatem formæ terminatur, altera vero ad eius unionem, siue passionem, quod in hunc modum ostenditur: quia non est, cur entitas formæ actionem sibi peculiariter, & ad aliud non terminatam fortitur: at illa actio ad solam formam terminata, non magiseductiva, seu generativa, quam creativa est: cum non magis ad dependentiam, quam ad independentiam formæ à materia terminetur: ergo quodeductiva, seu generativa sit, habet ab actione productiva unionis, cum qua coniungitur. Quibus positis proclive est, probare distinctionem

actioniseductivæ formæ ab eius unionem cum materia; siquidem actioeductiva formæ est duplex illa actio nuper exposita: at utraque ab unionem distinguitur: ergo. Maior ex postremo præmissis: minor ex reliquis perspicua est.

Secundò in hunc modum argumentor: modi, quales sunt unio, vbicatio, duratio, & si velis, cognitio, & amor per actionemeductivam à se distinctam producantur: at per eam minimè vniuntur: ergo nec forma materialis per actionemeductivam vniatur. Maior perspicua est: cur enim actio omnes modos transcendat, aut cur omnis modus se ipso produci debeat potius, quam se ipso vbicari, aut durare? Omnis autè modus se ipso nec durat, nec vbicatur: aliàs intellectio, qua in hoc instanti, & loco obiectum percipio, in alio loco, aut instanti perseverare non posset. Minor non minus perspicua est, quia omnis modus vniatur rei, cuius est modus, per se ipsum, eique essentialiter alligatur: ex sola enim extremorum indifferentia necessitas unionis distinctæ ab omnibus colligitur: cum ergo modus (quiuis sit) indifferens non sit, ut vniatur, vel non vniatur rei absolutæ, sanè per se ipsum, & non per actionem à se distinctam ei vniiri debet. Ita de distinctione unionis ab actioneeductiva formæ sentiunt Suarez tom. 3. in 3. p. disp. 9. sect. 1. §. sed hæc sententia & tom. 1. in 3. p. disp. sect. 1. §. secunda & lib. 8. de grat. cap. 2. à num. 6. Barth. Amic. tract. 1. r. q. 10. Compton. disp. 14. phys. sect. 8. Rub. Hurt. Arriag. Oviedo, Alphonf. & plerique DD. qui quæstionem hanc in terminis tractantur.

Oppositam sententiam magna contentione tuerentur nonnulli Recentiores cum Patre Bernal disp. 12. de Incarnat. sect. 1. §. 2. Primò: quia inherencia accidentis ab eius unionem non distinguitur: ergo neceductio formæ substantialis. Secundò: quia sublata unionem formæ substantialis materialiseductio perit, & è conuerso: ergo signum est, unionem, & eductionem eius indistinctas esse. Tertio: quia actioeductiva formæ se ipsa vniatur materiæ, & seipsa etiam vniatur formæ: ergo est unio sui cum materia & forma: ac proinde est unio illarum inter se: quæ enim vniuntur vni tertio immediate, vniuntur immediate inter se: sicut quæ identificantur vni tertio, inter se identificantur. Antecedens quoad primam partem probatur: quia in eo actioeductiva à creatione distinguitur, quod se ipsa subiecto vniatur: quoad secundam verò partem, quia formam educi à materia est existere dedender à materia: at existere dependenter à materia, siue in materia est denominatio intrinseca formæ, sicut existere in tempore, & loco ei intrinseca sunt: igitureductio formæ ei intrinseca est, ac proinde ei vniatur. Quarto demum: quia per actionemeductivam formæ à materia forma recipitur intrinsecè in materia: at formam recipi intrinsecè in materia claudit formalissimè unionem utriusque; nihil enim alteri à se distincto intrinsecum esse potest, nisi per unionem, quæ ei copuletur.

Ad primum respondeo; inherenciam quidem passivam accidentis haud distingui ab eius unionem ad subiectum: ceterum distingui ab illa eius inherenciam actiuam, siue actionem, qua efficitur dependenter à suo subiecto, siue qua fit ei inherens: hinc tamen non aliud colligi, nisi quodeductio passiva formæ substantialis ab eius unionem non distinguitur, quod ultro fatemur: nequaquam

16.

17.

18.